

„Soča“ izhaja vsak potek in velja po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.40
Pol leta „ 2.20
Četrt leta „ 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „poštanicah“ se plačuje za navadno tristoletno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici blizu „treh krep“, na starom trgu in v nunski ulici ter v Trstu, via Caserma, 3.

Dopisi in naročnina naj se pošlje opravištvu „Soča“ Via Seminario št. 10

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri opravištvu.

Slavnost jugoslovanska.

(Dalje.)

Na to nastopi dr. Ivan Marolt, zastopnik akademičnega društva „Slovenije“ na Dunaji, ter spregovori:

„Prezvišeni gospod!

Akademičnemu društvu „Slovenija“ na Dunaji poslali ste na njeno častitko dvoje pisem, v katerih z Vam prirojeno gorečnostjo slovensko dijaštvo učite, kako da mora delovati, da dano mu nalogo pošteno reši. Društvo, preradostno presenečeno na tem znamenji Vaše naklonjenosti, zahvaluje se Vam najsrčneje, pisma pa hrani kot svoje najdražje dokumente v svojem arhivu.

Ker našemu društvu bo njegovih pravilih ni dovoljeno imenovati Vas svojim častnim članom in Vam s tem spoštovanje in udanost na Dunaji živčih slovenskih akademikov kazati, zatorej me je pozvalo, da sem Vam tolmač njegovih čustev.

Prezvišeni! Slovansko dijaško, katero na podlagi stavljenih si idealov z mladeniško naidušnostjo po njih hrepeni, jemlje si vedno v svojem delovanju uzorov, po katerih se ravna. In kje bi se pač moglo boljše uzor pravega slovanskega rodoljuba dobiti, kakor ga ima v Vas. Saj ste vendar najlepša zvezda na obnebi slovanskem, kolikor ga je nam vidljivega.

Slovenski akademiki klanjajo se Vam danes kot hvaležni otroci radujoč se z Vami in celim slovanskim svetom današnjega praznika. Prosim Vas pa, da blagovolite tudi nadalje ostati slovanski mladini za svoje otroke skrben oče in njej tudi nadalje še svojo blagohotnost ohraniti. Ona pač hoče se Vam hvaležno skazati s tem, da se marljivo pripravlja na delo da bode vsak, kadar pride red tudi nanj, na svojem mestu, in da bode vsak vreden sinu majke Slave!

S tem kličem Vam iz srca vsega našega dijaštva, posebno pa še društvnikov duuajske „Slovenije“: Bog nam živi še dolgo let Vašo prezvišenost!

Vladika odgovoril je po priliki takole:

„Lepa Vam hvala na Vašem čestitanji. Kakor že večkrat zagotovem Vam tudi danes, da mi je mladina vedno pri srci. Zlasti pa naj bodo akademiki, katere toliko resnega dela čaka, zagotavljeni moje ljubavi do njih. Našim slovenskim bratom pa kažite, da jim polagam na srce: Bodite tudi v narodnem oziru vedno idealni. Če človek deluje na podlagi idealov, deluje nekako v višjih sferah in čuti se v svojem delovanju vzvišenega. Tudi idealni so lahka podlaga realnemu delovanju. Jako sem vesel, da se me mili moji Slovenci tako lepo spominjate, tudi jaz se njih vedno spominjam v molitvi, proseč Božjega blagoslova za-nje. Še jedenkrat lepa Vam hvala.“

Za dr. Maroltom nastopila je deputacija Ljubljanskega „Sokola“. Sokolci: Hugo Turk, Fr. Hribar in Ivan Seklič, budili so vsled zale svoje oprave splošno pozornost Djakovčanov in došlih tujcev in častitati je obšernu zboru društvnemu, da si je z odposlanjem deputacije tako znamenito osvetlil lice. Vladika je vsacemu Sokolovcu takoj ko so stopili prečenj, podal prijazno roko. Nagovoril ga je gosp. Hugo Turk.

Zahvaljevaje se prosil je vladika, naj odposlanstvo sporoči vsem članom društvnim njegovo iskreno radost o tem, da so se ga spominjati blagovolili. Znano mu je, da gre „Sokolu“ velika zasluga za probujenje dobrega naroda slovenskega in zato ga veseli, da se sme imenovati častnega člana tega odličnega društva.

Za slovenskimi odposlanstvi nastopala so odposlanstva Zagreba, Osjeka — rodnega mesta vladikinega — Broda, Iloka, Djakovskih gospej in gospodičin — katere so slavljencu izročile dragocen lorovovenec —, hrvatskega vseučilišča, jugoslovanske akademije, „Hrvatske Matice“, društva sv. Jeromina“, odvetniške zbornice Zagrebške, Djakovskega gasilnega društva in konečno uradnikov vladiške graščine.

Ko je vladika po pozdravu vseučilišnega rektorja Smičiklana naznanil mu, da v dostojno proslavljenje štiridesetletnega vladanja Njega Veličastva kralja

daruje 20.000 gld. za ustanovitev medicinske fakultete, pretreslo je vsprejemno dvorano burno klicanje, katero so je viharju jednako razuzelo po prodnjih dveh dvoranah in od tod mej množico na dvorišči in pred dvorcem. Isto ponavljalo se je, ko je naznanil prijatelju svojemu dr. Račkemu, da daruje 10.000 gld. za akademijo.

Marsikatera solza zalesketala se je v očeh navzoče množice o novem tem dokazu vladikinega velikodušja in marsikaka vroča želja spuhetela je proti nebu, da bi dobron Bog ohranil še dolgo to drago življenje.

Ob dveh začel se je slavnostni obed. V ta namen bile so v velikih dveh dvoranah pogrnjene tri dolge mize za več ko sto gostov.

Po sedmih jedi začele so se napitnice. Prvi ustal je vladika sam in napil je v naidušenih besedah papežu Levu XIII. in kralju Franu Josipu I. Obe napitnici poslašali so stojè vsi navzoči in pritrjevali jima mnogokrat odobravaje. V napitnici papeževje dejal je vladika mej drugim. Sveti oče je velik prijatelj Slovanov. Vem to in lahko to rečem. In ker je prijatelj Slovanov, prijatelj je tudi moj in nas vseh. — On je podpiratelj in pospeševatelj znanosti in umetnosti; dokaz, da se to oboje da jako dobro strinjati z nauki svete vere in da jim nikakor ne nasprotuje. To je tudi meni v tolažbo. Našli so se namreč ljudje, ki mi očitajo, da preveč mislim na posvetno znanost; zaslepljeni, ko da bi vsaka znanost ne bila od Boga in ko da bi večna resnica ravno ne razodevala so nam v njem — So nekateri, ki mi žele smrti; „pa neka se ustrpe“ — (splošno radostno odobranje, tako, da mora vladika prenehati za nekoliko trenutkov —), kajti moje življenje je v božjih a ne v njihovih rokah. Tu bodem ostal, dokler mi Bog da živeti in dokler me sveti oče ne odveže pastirovanja.“ — V napitnici cesarjeve vzbudile so splošno odobranje besede: „Nam Slovanom udanosti in zvestobe ni potreba še posebno naglašati, kajti nam se nasprotnega nikdar dokazati ne more. Pa če pa uči zgodovina, da smo Slovani in zlasti mi Hrvatje cela stoletja prelivali kri za državo in za slavno vladajočo rodovino.“

Za tema napitnicama ustal je prošt Terdinae ter v kratkih in prisrčnih besedah izrekel željo, naj bi dobron Bog ohranil slavljence še.

„Petdeset let“ končal je mesto njega vladika sam in radostnih vsklikov poiresli ste se obe dvorani. Ko je klicanje potihnilo pristavil je vladika: „Vidim, da mi vsi želite še petdeset let. Tudi jaz bi ne imel nič proti temu, kajti dela za vero in domovino imel bi gotovo dovolj še petdeset let. Pa drugi je, ki ima odločevati. V naših narodnih pesmih izraženo je to mnogokrat jako lepo, da je življenje naše „u Boga, u starog krvnika“ ali z drugimi besedami, da ima jedimo on soditi o življenju in smrti. No, ker vidim, da je vseh Vas želja prisoditi mi še petdeset let življenja, treba bode prositi še Boga, da na ta Vaš prisojilni list gritisne veliki Svoj, vedno odjmerodavnejši pečat.“ — In zopet je odobranje pretreslo dvorani.

Na to ustane grof Ivan Draškovič in napije vladiki v imenu hrvatskega naroda, spominjajoč se neštevilnih dobrot, katere mu je izkazal. — Vladika zahvali se njemu, kakor tudi naslednjemu govorniku. Zagrebškemu županu Badovincu z daljšim govorom.

Za tem rapija v imenu Slovencev dr. Ivan Tavar tako-le:

„Vaša prezvišenost!
Visoka in slavna družba!

Dovolite mi, Vaša prezvišenost, da v imenu navzočih Slovencev pregovorim in da pred vsem naglašam, da za nami pri ti slovesni priliki stoji ves narod slovenski, če tudi se nas je danes le malo število oglasilo v to starodavno bosenskosremsko stolico!

Vaša prezvišenost ste v pismu, koje ste ravno kar pisati blagovolili mestni občini Ljubljanski primerjali Jugoslovanski rod s trpinom, na križi visočem. V istini, jednako muko moral je prenašati ta

rod, ko mu je stoletja in stoletja turški meč mesaril telo ter ga v prah teptala neusmiljenega tujca trda peta. Resnica pa je tudi, da smo imeli mej Jugoslovani mi Slovenci najrevnejše stanišce, in se v malo časom se je menilo, da se nikdar ne bomo probudili iz stoletnega spanja, in da bomo vsak hip kot suha veja odpadli od slovanskega debla. Ali to se ni zgodilo, in drevo, ki je imelo pasti pred viharjem, stalo je krepko v svojih koreninah, in pričelo se je krasiti z novim zelenjem. In probujenje našega naroda, Vam prezvišenost, je tako mogočno, da je danes ni slovenske vasi, in naj je še tako pozabljena, kjer bi se ne čulo imé premilostivega bosensko-sremškega vladike, kjer bi se z veliko hvaležnostjo ne spominjali njega, ki je bil tudi nam Slovincem prvak in apostelj narodnega probujenja!

V resnici! od tedaj, ko se je pričelo v Slovenceh narodno gibanje razvijati, čulo se je mej našimi prvimi imeni tudi ime Vaše prezvišenosti. Podpirali ste z vašo predobrotljivo roko naša narodna podjetja, ali še bolj ste pa s svojo besedo, katero smo začuli sto- in stokrat iz Vaših prezvišenih pisem, ogrevali naša srca, ter v njih vzbujali zapp v našo bodočnost. Naravno je, da smo morali imeti pri tem pričanje, da stvar, ki se je smela postaviti za Vas zaščit, prezvišeni vladika, ki je štela mej svoje branitelje, tudi Vas, ekscelencija ni mogla biti drugačna nego sveta in pravična. In danes smo tu, da pričamo o tem, da je ta sveta stvar tudi zmago-nosna postala, da živi naš narod v zvesti, da ima Vam, prezvišeni vladika, radi tega ravno tiato hvalo dejati, kakor jo daje Bleiweisu, Tomanu in drugim prvakom in probuditeljem svojim, ki sedaj že davno v zemlji spe.

Slovenci pa dolžujemo Vaši prezvišenosti še iz drugih razlogov najglobokejšo zahvalo. Ekscelencija ste svoj rod obsipali z darovi, ki se le s tistimi primerjati dajejo, katere je zival nekdanji Mecena nad rimsko umetnost. Vse ste blagovolili podpirati, kar je imelo namen provzbuditi hrvatskega naroda zavest. Hrvatska zgodovina bode Vaši prezvišenosti odprla najkrasnejši list, ter do vekov dni pripovedovala o mnogoštevilnih spominkih, ki ste jih, prezvišenost svojemu narodu zapustili, ter so vsi aere perrenius!

Slepi pa bi morali biti mi Slovenci, če bi Vam, prezvišenost, za vse te dobrote skazane hrvatskemu narodu, ne izrekli kipeče zahvale. Mi Slovenci stojimo na skrajni meji slovanstva, in obdajajo nas od spodej in zgoraj narodi, hipeč, odvzeti nam materin jezik ter zaliti nas s tujstvom, da bi v pokrajinah, kjer so naši očetje živeli, ne bilo spominov na nekdanj mogočno slovanstvo. Samo na jedne stran imamo zaslonbo na narodu, ki prebiva ondu, kjer ponehajo naše planine ter se prično obsavske ravnine. Narod hrvatski je to, ki je bil od nekdanj nam Slovincem v zaslonbo, ter je s svojo krvijo branil nas stoletja pred krivimi meči surovih barbarov. Če mi je dopušćena primera, imenoval bi narod hrvatski srce, od katerega vodi mogočna žila — odvodnica do naroda slovenskega, razširjajoč ondu kri narodne zavesti, narodnega mišljenja. Po ti odvodnici priplule so v naše dežele hrvatske pesni, koje so nas naiduševale, in prihajale besede Vaših prvakov, ki so tudi nas osrćevala, tako da smo zmagoonosno prestali boje ter utrdili jez, ob katerem se razbijajo brez moči razlučeni valovi nemškega in laškega morja.

Nikakor ni fraza, Vaša prezvišenost, če trdim, da živimo vsi Slovenci v zvesti, da je bodočnost slovenskega naroda ohranjena samo tedaj, če stoji za njim mogočna in zavedna Hrvatska. Z njo imamo Slovenci jednako prihodnost, nakazani smo na njo, in če Hrvatska pogine, ne preostaje nam družega, nego poiskati si grob, kamor bi se slovenstvo za vedno zakopalo.

Zategadel velja ta izrek, da vse tisto, ekscelencija, kar ste storili narodu hrvatskemu, storili ste tudi narodu slovenskemu. Opravičeno je torej, če je Slovencev hvaležnost brezmejna.

Zatorej predrazem se z dovoljenjem Vaše prezvišenosti dvigniti kape, ter vsklicati: Bog obrani

Vašo ekscitacijo ne samo hrvatskemu, nego tudi slovenskemu narodu!

Ze mej govornom oglašal se je vladika pogostoma: „prekrasno!“ „vrlo liepo!“ a ko je dr. Tavčar končal, tedaj je naglo ustal s svojega sedeža pohitel k njemu ter ga objel in poljubil. Burno odobravanje potreslo je palačo, kajti vsakdo je čutil velepepe harmonijo. Ko se je odobravanja vihar polegel, dejal je vladika: „Jeste-li čuli gospodo! Jeste-li čuli? Ta to vam je govornik nad Boasueti!“ In zopet je zabučalo odobravanje in navdušeno klicanje, katero je to pot veljalo našemu rojaku. Vladika pa je nadaljeval nekako takole: „Slovani imamo mnogo sovražnikov. Pa ni čuda. Boje se nas. Za duševno svojo supremacijo tresejo se. Mi nismo še prav stopili na svetovno poprišče; a vendar čutijo že povsod, da je v nas tako ogromna elementarna sila, kakršne svet še ni videl. In res, poglejte le mali, toliko let zatirani in stiskani slovenski narod, glejte, kakšni močje se mu porajajo. On, dasi neznan, poklican je do brodejni svoj upliv vršiti na ostalo slovanstvo, in tako tudi oni sijajni darovi, katerih mu je dal Bog v takoj obilici, ne bodo izgubljeni za celoto“.

(Konec prih.)

„Velika beseda“ za Hribarjev spomenik.

(Konec.)

Drugi del je pričel Grbčev mešani zbor „Moj spominek.“ Pel se ni prvič v naši čitalnici, a tako pricizno in občutno se ne. Izvršitev je bila korakna, tehnično razumna, z nuansami jako oživljena. Oso bito velja to o srednjem delu, ki se odlikuje po svoje ljubke, na narodne pesem spominjajočej melodiji. Kontrast mej sladkim „legatom“, in na to nastopivšim „staccatom“ so izvedle naše vrle pevke in pevci jako dobro, kakor tudi finale, kder prevzame motiv tenor. Občinstvo je terjalo z burnim odobravanjem ponovitev. — Ni bila torej lahka naloga potem sledečemu solo-kvartetu priboriti si še več pohvale navdušenega poslušalstva. Hajdrihove skladbe so si uže davno pridobile splošno priljubljenost. Mnogo jim je k temu pripomogla njihova melodioznost, ki je našej južnej krvi „conditio sine qua non“. V tem pogledu smemo šteti „Slovo od lastovke“ mej najlepše glasbotvore. A nevarna je ta pesem v sredini pri prehodu iz „F—dur“ v „Des—dur“ in četvorica naših solistov je izvedla ta težaven prehod jako soglasno in dovršeno. Sklepni dodatek nima seveda glasbene veljave, a njegova nenavadnost in način izvršenja je izvil pohvalo marsikateremu poslušalcu, kojemu je sluh vsa glasbene vzbožnost.

Kakor Hajdrihove skladbe za moške glasove, zavzemata častno mesto v naši glasbi za mešane glasove g. dr. Gustava Ipavca mešana zbor „Lahko noč“ in „Pozdrav“. Oba polna ljubke melodije. Prva pesem je posebno nežna v srednjem delu, ko ima tenor motiv in ga ženska glasova jako srčkanu spremljata. „V Pozdravu“ nas pa (proti koncu) uloga tenorjeva živo spominja planinske krasote naše „gorenjske strani“. Pevke in pevci so kazali pri izvajanju globoko, občutno in vobrazljivo doumenje teh dveh zborov; kajti reprodukcija v pesmih izraženih pesnikovih in uglasbiteljnih občutov in afektov je bila jako izrazita.

„Večer na Savi“, moški zbor v nas Slovincih najbolj priljubljenega hrvaškega uglasbitelja Iv. pl. Zajca se je izvajal s spremljevanjem na glasoviru. To je pri tej pesmi tudi potrebno zaradi nekaterih jako težavnih prehodov. Izvajanje je bilo tehnično dobro razen dvojice mer (taktov) v sredi, kder je bilo opaziti majhno razglasje mej petjem in glasovinom. Uzrok je pa temu, ker so nekateri gospodje svoj glas prenapenjali. „Ultra posse nemo obligatur“ velja tudi pevci. Vseled nenaravnega prenapenjanja se mora glas zvišati, kakor pri piščalki, v katero se premočno piha. Dober sluh omogočuje naravno petim glasovom vzdigniti se za prenapetimi, a spremljajočemu instrumentu je to nemogoče in — razglasje je neizogibno. Sploh pa glasbeno količkej vzobrazen poslušalec takoj zapazi vsako le majhno prenapetost posameznega glasu, česar se je pevci jako varovati.

Spevoprizor „Advokata“ je vzbujal posebno pozornost, ker se je bil pred leti ponesrečil. A sedaj je bila izvršitev jako povoljna. In to ne le gledé petja ampak tudi telogibanja. Oprova je bila jako znamenitna. Vsi trije gospodje igralci so zaslužili v polnej meri priznanje občinstva. S takimi močmi se da še kaj večega izvršiti, in tega se tudi nadejamo. Poleg vzmožnosti so kazali gospodje izvajalci še posebno marljivost v pripravljani; zakaj ritmitika je v „Advokatih“ težavna. Pa vse je šlo kot ura. — Zapaziti je, da ta vrsta glasbotvorov našemu občinstvu posebno ugaja. Dokler nimamo izvirnih, pomagajmo si s prevodi. Pri tem pa pazimo, da je izvirnik prevajanja res vreden, kakor Schubertova „Advokata.“ Dovtip naj bode fin in dostojen, glasba veljavna in klasična. Uglasbene trivijalnosti kakega obskurnega muzikaša naj se ne prevajajo in še manj širijo mej narod.

„Besedo“ je zaključila vesela igra „Srce je odkrila“, ki se je igrala pred 14. dnevi pri Strouma-

yer-jeveje slavnosti ter se je morala na občno zahtevanje ponoviti. Besede bi trafil, ako bi hotel dostojno oceniti uspeh te igre. Gospodičine igralke in gospodje igralci so prekosili svoje lastne moči. Tako ne igrajo diletantje, tako se igra v gledališčih. Dvo-spev („Nikdar ne misliš ti!“ — za alt in bariton) v igri je zopet očaral nas poslušalca. Moral se je ponoviti.

Čitalnica in njeni sotrudniki moraje biti s to besedo zadovoljni; najboljši zadoščenje za svoj trud imajo v moralnem in gmotnem uspehu. Vspored je bil zares nekoliko preobilen, a naš odbor je hotel s tem dokazati življenjsko, mladeniško moč svojega društva

Čitalničar.

Poziv in vabilo.

Leto 1888. je vsem avstrijskim narodom posebno znamenito in svečanostno, kajti dne 2. decembra t. l. obhajalo bo Nj. Veličanstvo, preljubljeni naš cesar Fran Josip I. štiridesetletnico, odkar je nastopil slavno vladarstvo.

Ako bi tudi ne pomislili na vse težave, katere je prežil v roku tolikih let Naš premili vladar in bi se le spominjali mnogobrojnih trenutkov Njegovega tako pomembnega cesarovanja, v katerih se je prejasno odsvitala Njegova sreča in Njega veselje v vsej državi, spoznamo takoj, s kakimi čutili udeležila se bo mogočna Avstrija letošnjega praznika, ki je za nas radosti poln.

Pri tej slovesni priliki pozedinijo se vsi državljani, brez ozira na stan in imetje, ter vzajemno poprosijo najblazjega blagoslova Svojemu poglavarju, državnemu gospodarju, kateri išče pravo srečo in obilno tolažbo le v blagostanji vsestranskem Svojih mnogoštevilnih narodov, katerim v duševni in gmotni prid velja Njegova plodovita delavnost.

Bolj naravno biti ne more, kakor da teknujejo med seboj vsi avstrijski narodi, kako bi ovo radostno svečanost Svojega ljubeznivega cesarja vsaj dostojno praznovali; in še bolj, da bi ovi slavnostni dan ohranili v častnem spominu tudi poznim rodovom. To pa zgodi se najbolj umestno z ustanovo kacega občekoristnega zavoda.

Podpisano družbino vodstvo želi preiskreno, da ne zaostane v tem obziru Goriško-Gradišćanska poknežena grofija in osnovati je namenilo o cesarjevem praznovanju v pomenu prave kerščanske ljubezni ustanovo, ki se doslej pogreša posebno v naši deželi preživo in vsestransko.

Podpisano vodstvo družbe sv. Vincencija Pavljanskega bi ne moglo lotiti se z dosedanjimi silami in dosedanjimi sredstvi tako koristnega dela, še manj vzdrževati jednako podjetje brez sodelovanja vseh sodeželanov.

Skerb za kerščansko vzgojo, zlasti uboge možke mladine, v za to osnovanem zavodu in to ne gledé na narodnost, bódi namén skupnemu delovanju, katero delovanje uljudno vabi imenovano družbino vodstvo vse človekoljube in dobromisleče sodeželane, z geslom: „Viribus unitis.“

Podpisani deželni svet družbe sv. Vincencija Pavljanskega nadéja se tembolj dobrega vspeha tega vsestranskega koristnega podjetja, ker ga je odobrila in sprejela v svoje posebno varstvo in pokroviteljstvo Nj. prevzvišenost, naš premilostni knjezo-nadžkof.

Vodstvo sestavilo je uže dotične pogoje,* ki bi služili v ustanovo tega plemenitega, v rešitev in blagor naši, marsikaki nevarnosti razstavljeni možki mladini prekoristnega, kerščanskega in patrijotičnega podjetja in so ti pogoji vsem p. n. prečestitim posameznikom, slavnim občinam in drugim moralnim osebam vsigdar v razpolago.

Prepričan o vašem blagem sodelovanju in o vaši vsestranski podpori in pripomoči podpisuje se s posebnim visokoštovanjem:

Deželni opravilni svet družbe sv. Vincencija Pavljanskega, v Gorici, dne 1. aprila 1888.

Dr. OSKAR baron SOMARUGA, predsednik. Prof. JULIJ plem. KLEINMAYR, podpredsednik. Stavb. nadsvetovalec KAROL vitez BAUBELA, denarničar. Monsig. JOŽE MARUŠIČ, profesor in vodja. Čast. FRAN CASTELIZ, vodja, odbornika.

Žganjarjem.

Leto za letom povdarjali so poslanci slovenski, kakor tudi družih rodov, da žganje napravi mnogo škode v vsakem obziru. Koliko bolezní, celo naprevidenih smrti je uže prouzročilo žganje! Koliko kmetij je uže spravil na boben nesrečni „frakolje“! In kdo bi vedel za število raznih hudodelstev, koja so izvirala iz čezmornega žganjepitja, saj je obče znano, da človek od žganja pijan, — ni več človek, ampak hudoba v človeškej podobi!

Posamezni razumniki in rodoljubi oglaševali so se pri vsakej priliki proti neprimernemu žganjepitju. Vseled tega ga je država obdala, — a zastoj. Po-

*) Prosimo pogoje, da jih objavimo.

Ured.

točilo se ga je ravno toliko, če ne več, — samo slabjega, to je, večkrat škodljivejšega. Oglasili so se tudi mnogi deželni zbori, posebno kranjski ter nalagali davek na žgane pijače. Celó mnogo obšip je — tudi pri nas na Goriškem — naložilo poseben davek (naklado) na žganje. Prav, ali vse to je le malo pomagalo.

Zdaj pa se je oglašil sam finančni minister g. Dunajewski ter zagodel žganjarjem pravlepo. Predložil je državnemu zboru predlogo o novem davku na žganje, kateri bode prinašal državni blagajni lepo število ne goldinarjev, ali stotakov, ali tisočakov, ampak — milijonov. Ni dvomiti, da bode državni zbor s precejšnjo večino vzprejel predlogo skoro nespremenjeno, če tudi Poljakom ne ugaja posebno. Levičarji državnega zbora bi radi pri tej priliki zopet zvalili Poljake v umetno nastavljen jim mreže, da bi jim pomagali vreči sedanjo vlado; a ne bode se jim posrečilo. Finančni minister bode uže znal pregovoriti, potolažiti in odškodovati rojako svoje, da bodo glasovali za predlogo, koja se ne ozira ne na levo, ne na desno, ampak samo na — žganje. Davek naj plača mali žganjar, kakor tudi židovsk fabrikant. To je prav. Ne le kdor žganje pije, ozeroma na drobno toči, naj plačuje davek ampak tudi oni, ki ga napravi, fabrikant namreč. Vseled tega davka bode moralo žganje zdajno podražiti in tedaj se ga bode gotovo mnogo manje potočilo nego doslej. K temu naj še naši okrajni šolski sveti pripomorejo — ako bode potrjen načrt postave našega deželnega zbora — s primerno šolsko doklado, katera naj se uporabi za zboljšanje šolskih zadev. Za potrebno šolstvo zmeraj manjka denara, za škodljivo žganje pa vidimo, da ga je vsaki dan preveč; torej od žganja naj se vzame tudi za šolo.

Dopisi.

Iz Gorice, 10. aprila. Goriško Telovadno društvo „Sokol“, imelo je preteklo nedeljo svoj drugi občni zbor, ki je bil še precej dobro obiskan. Starosta g. mgf. Obizzi pozdravil je z jednatimi besedami navzoče društvenike, ter omenil razloge, zaradi katerih se društvo v preteklem letu ni bolje razvijalo. Denarničar g. Fon poročal je o računu prešlega leta in proračunu tekočega leta. Račun in proračun bila sta enoglasno sprejeta in oddana trem udom v pregled. Na to je sledila volitev starosta in odbornikov. Za starosta bil je z vsklikom zopet voljen g. mgf. Obizzi. V odbor pa sledeči gospodje: Abramič Janez, Fon Anton, Prinčič Karol, Vuga Jušt, Kopač Jernej in Jakončič Anton. Po dovršenem dnevnem redu občnega zbora naznanil je starosta novi odbori, in mu priporočal vstrajnost in delavnost, da se bode „Sokol“ v resnici po naši deželi razpenjal. Ker so zborovanje počastili tudi štiri tržaški „Sokoli“, pozdravilo se jih je srčno in jim napilo v bratsko ljubezen. Po občnem zboru bila je prav živahna domača zabava s petjem in plesom. Domači in podgorski pevci so peli več narodnih pesmi pod vodstvom g. Pahorja prav dobro.

Prvi „Sokolski“ večer se je zadostno dobro sponesel, ter upamo, da „Sokol“ ne ostane za naprej samo na papirju, ampak da kmalu ponosno pokaže svoj obraz in tudi svojo narodno obleko.

Prešlo sredo večer imel je odbor prvo svojo sejo in se je tako le ustanovil. Za podstarosta bil je izvoljen Prinčič Karol, za denarničarja Fon Anton, za tajnika Vuga Jušt, za četovodja Abramič Janez.

Med mnogimi predlogi dnevnega reda te seje je odbor sklenil prirediti meseca maja lepo besedo, pri kateri bodo če le mogoče, nekteri člani v „sokolskej“ obleki.

„Sokol“.

Renče, 11. aprila. — Kar se je pri nas že več let pogrešalo, dosegli smo; ne sicer z nova a na pravi podlagi. Ustanovili smo si „čitalnico“. Čitalnica bila je sicer pri nas že leta 1874 ustanovljena, priredila je o svojem času tudi lepe veselice, zlasti se je odlikovala po elegantnih plesih. Veseliti se je lepó, i vsako društvo skrbi, da priredi društvenikom prijetne večere; vendar prvi smoter čitalnice je narod vzbujati. Sem pa tje je še dandanes dosti takih, ki radi zabavljajo našemu napredku, in narodni stvari pa vnetim rodoljubom, ki se trudijo za nas in nas podpirajo.

Prižadevanju nekterih gospodov se je letos posrečilo zbrati lepo število naših vaščanov v dan 18. febr. t. l. k posvotovanju za osnovanje „čitalnice“. Enoglasno so sklenili jo ustanoviti, ter naročili osnovalnim odbornikom: bratoma g. Lasič, Pahorju in Prinčiču da so potrebno okrenili. Vis. c. k. namestništvo v Trstu potrdilo je predložena pravila z odlokom iz dne 14. marca 1888 št. 3365/L. Na cvetno nedeljo sklical se je prvi občni zbor — ki je volil predsednika in odbornike. Po nasvetu g. Pahorja bil je z vsklikom enoglasno voljen za predsednika g. Tono Baje, nadučitelj in voditelj tukajšne ljudske šole. Za izkazano mu čast zahvalil se je navzočim s prijaznimi

besedami, zagotavljač da hode delati v prospeh društva, ter nas opominjal izreka: „v slogi je moč.“ Za podpredsednika bil je voljen g. Fr. Lasič, pravnik; tajnik g. Henr. Lasič, pravnik; knjižničar i pevodnja g. Lev Pahor; denarničar Jos. Pahor, trgovec; odbornika pa visokorodni g. grof Strassoldo, župan, in č. g. župnik Pavletič. Namestniki: č. g. E. Prinčič, Dragotin Lasič, Pot. Mozetič, Tone Merljak in Fr. Culot.

Odprlo se je društvo velikonočni ponedeljek z domačo zabavo. Čitalnica naročena je na: „Slov. Narod“, „Rogača“, „Kmetovalca“, „Zvon“, društvo sv. Mohora, slov. matico; brezplačno dajo nekteri gospodje: „Soča“, „Edinost“, „Mir“, „Dom in Svet“, (en laški in 2 nemška časopisa,) za kar jim bodi tu posebna zahvala izrečena. Nekteri gospodje so darovali tudi okolo 100 knjig; hvala jim zunje! naj jih posnema komur je mogoče. Pohvalno bodi tukaj omenjeno tudi požrtovalnega g. T. F., ki nam je brezplačno lepo pripravil društveno sobo, katero nam je dal v najem.

Število društvenikov je dovoljno; odbor marljiv; društveniki poštene močje. Nadejati se je torej, da bo vse šlo po besedah: „V slogi je moč“. Delajmo na to da bodo morali tudi drugi priznati, da znamo kaj je čast „čitalnice“!

Iz Brd, 10. aprila. Letos nam vreme figo kaže. Ako nam dovoli par dni delati v vinogradih, tretji dan se že kisa in šlevi ter podi od dela kineta pa tudi mogočnega posestnika. Čezenj ni nobeden gospodar na svojem zemljišču. Zato je pa tudi mnogo zastankov na delu; a zastalo je tudi življenje v naravi vsled mrzlega deževja: kesno zbuja se listje iz zimskega spanja, kesno dviga se cvetje izpod mrzle odevke. Narava žaluje z nami, mi pa z njo.

Kljub neugodnemu vremenu ne izgubimo še upanja — ker pri Bogu je vse mogoče. Kakor hitro zapre sapo pomorskemu vetru, imeli bomo lepe dneve ter brez nevarnosti delali po telesnih in duševnih vinogradih in poljih za vino in kruh, razumnost in krepost.

Delati na duševnem polji pa res zna „Bralno društvo“ v Kozani; kajti priredilo nam je bilo dne 2. t. m. prav lepo „besedo“ z obširnimi sporedom, ki je bil v „Soči“ objavljen. Vse točke so se dobro izvršile, a nekateri so zaslužile posebno pohvalo. Pevci so pokazali, da imajo ne le zmožnost in veselje za petje, ampak tudi izvrstnega pevovodjo. Pri Volaričevi skladbi „Od železne ceste“, ki ima bariton in sopran solo, pa zbere in spremljevanje klavirja, bila je velika navdušenost — radi krasne skladbe — Bog živi skladatelja! Mlada deklamovalka je „Turke na Sevnic“ tako naravno in gladko označila, da so poslušalci solze silile v oči. Prizor „Oderuh“ so vsi radi gledali in poslušali; bil je lepo izpeljan. Burka „krojač Fipa“ izročena je bila spretnim igralcem. „Bralnemu društvu“ bodi hvala za lep večer!

Iz Brd, 12. aprila. Popotnikoma po Krojni v števil. 13. „Soče“: Bolje jo nista mogla pogoditi, kakor da sta grajala, kar je graje vredno. Da bo pa še bolj zabeljeno, hočem jo še jaz zacvretti.

Kaj ima cestni odbor pri oni cesti ne vem, torej ne morem ga grajati; ali sramotno je, da je ljudstvo tako nemarno, da so hišni gospodarji zložili 750 gold. za predelavanje ceste po Krojni; sramotno od županstva, ki je tisoče potrosilo v ta namen. Mar se ne mieli ceste spraviti hitro v pravi stan? Letine so dobre, davki majhni, ali bi ne moglo županstvo naložiti v ta namen 1000/0 doklad, in ako bi tudi kaj primanjalo, kaj bi ne mogla občina prodati zadnjega repa ter tako ustreči popotnikom, da si škorenjine umažeta. Stvar dela občinskim poglavarjem veliko preglavico. Nekteri so mnenja, naj bi se nad cesto naredilo streho z desk, tla pa pokrilo s tapeti, kakor nemškemu cesarju. Drugi pa menijo, naj bi se kupilo jahovne živali da bi popotnika jahali v Krojno, kakor je jahal Kristus v Jeruzalem. Vsekako se stvar spremeni predno prideta popotnika zopet inapoiirat ceste; do istega časa naj pa strgata lužo pred domačim pragom.

Politični razgled.

Državni zbor sešel se je zopet pretekli torek. Zdaj bode razpravljaj proračun, da bode ta razprava dolga in draga, kakor vsako leto, razvidno je iz tega, da se je uže prvi dan vpisalo za splošno razpravo 52 govornikov proti dovolitvi in 16 za dovolitev proračuna.

Omenjali smo že, da pravosodno ministerstvo dela na to, da bi tudi pri najvišjem sodišči dobila raba raznih avstrijskih jezikov postavno veljavo; zdaj poročajo listi, da je pravosodno ministerstvo zaukazalo najvišjemu sodišču, sklicujoč se na §. 27 njegovih pravil,

da naj zanaprej češke in poljske vloge rešuje v češčini oziroma v poljščini. Za druge jezike se bode pa baje ravnopravnost upeljala pri najvišjem sodišči, kadar se bode osobje toliko premenilo, da bode to mogoče. Pri najvišjem sodišči nikakor neso naklonjeni češčini in poljščini in hoteli so to stvar tako zavleči, da so izjavili, da bi se morala uvesti popolna jezikovna ravnopravnost, ali naj pa vse pri starem ostane. Ker sedaj popolne jezikovne enakopravnosti ministerstvo še ne more lahko izvesti, nadejali so se, da bode vse pri starem ostalo. Ministerstvo je pa drugače sklenilo.

Časopisi mnogo pišejo o Nemčiji, t. j. o sedanjem cesarju Frideriku, da vlada sam, ne več Bismark, in o Bismarku, da hoče odstopiti zato, ker cesar misli dati Battenberžanu, pregnancinu bolgarskemú knezu; svojo hčer v zakon, češ, da bi se s tem Nemčija zamerila Rusiji. Če pomislimo kaj si je Bismark že vse prizadjal, da bi pridobil Rusijo za se, ker potem ne bi potreboval več zveze z Avstrijo in Italijo, tako lahko sodimo, da vse to so le zvijače nemških starih nakan, katerim je dal priložnost nastop družega cesarja. — Tako sodimo iz pisave ruskih listov.

Domače in razne vesti.

Kmetijsko ministerstvo je imenovalo za vse državne kmetijske šole in tudi za deželno, katerim daja država letne podpore, gospoda dr. Lorenza, dvornega svetovalca, šolskim nadzornikom. Bil je minolo soboto t. j. 7. t. m. v Gorici in je pri tej priliki nadzoroval o. kr. sviloprejno in viuarsko poskuševališče pa tudi oba razdelka kmetijske šole. Spremljal ga je gosp. dr. vitez Tonkli, kter je bil prev. g. grof Coronini zadržan. Nadzoroval je slov. razdelek od 4. do 6. ure popoldne vsestransko. Pregledil je namreč natančno šolsko sobano, kem.-fizikalni laboratorij, vse učne pripomočke, obe spalnici učencev, jedilnico, živino in hlev, sviloprejnico, oba vinska hrama, kjer so se razna vina poskušala, o katerih se je pohvalno izrazil, in konečno je pregledal vso grane šolskega posestva. Sploh se je konečno o celom posestvu, notranji uredbi in snagi jako laskavo in pohvalno izrazil.

Piše se nam: Velikonočno nedeljo zjutraj hodijo veterani na Kostonjevicu k ustajenju, da se svojo pričujočnost poveličujejo svečanost. To tudi nekatera lahona privablja k ustajenju, da kažejo svojo surovost. Tako se je zgodilo letos. Ko so se namreč prikazali veterani z društveno zastavo in godbe, jeli so lahoni pluvati in sikati proti zastavi s prav nevtesanimi izrazi in na veterane zabujljali. Ko se je pa prev. Rašnje Telo približevalo osteli so imenovani lahonički pokriti, da je bilo treba redarstvo opozoriti naj jim veli se odkriti. To je olika laških karjolarjev. Lepa hvala za tako omiko, kakoršno kažejo lahoni pri najsvetejših verskih obredih. Tako surovo se naš hribovec ne obnaša.

Mestno starešinstvo. Če nemški listi nas revne Slovence na Goriškem smešijo ali pa po krivem napadejo, precej ponatiese tukajšni italijanski list z velikim veseljem in krobotom tako neresničnost; zakaj neki ne projavi dopisa „Neue fr. Presse“, dne 5. aprila, ki pravi: „V kratkem veršilo se bodo volitve v mestno starešinstvo. Želeti bi bilo, da se razmere v zastopstvu mesta povsem spremenijo, da nastopi zboljšanje pomilovanja vrednega stanja v starešinstvu in da se krepostno rešimo vsestransko obžalovanega propada našega mesta. Iste starošine bile so že dolgo v zboru in vendar ne moremo zaznamovati tudi ne jednega napredka. Rešiti se morajo vprašanja, ki so od dne bolj važna, tako vprašanje glede groblja, glede kopelij, glede mestnih šol, pitne vode i. t. d. Volilci naj že sedaj v to delajo, da se izvolijo močje, ki bodejo vestno spolnovali svoje dolžnosti, kajti vglad v prihodnost je za naše mesto prav mračen.“ — Tako nemški glas, ki je bil dolejš našim goriškim listom kaj priljubljen. —

Vinorejsko in sadjerejsko društvo za Brda bode imelo občni zbor v Štverjanu v prostorih ondašnje čitalnice dne 9. aprila, to je prihodajo nedeljo, ob 4. urah popoldne se sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsednikov ali namestnikov; 2. poročilo o dosedanjem društvenem delovanju; 3. pretresovanje za uspešnejše delovanje; 4. volitev novega odbora in 5. morabitni nasveti posameznih udov. Ker se vabila ne bodo razpošiljala, uljudno vabi odbor tem potom k obilni udeležitvi. Za predsednika: podpredsednik Andrej Figelj.

„Bralno društvo“ v Kozani priredi dne 15. aprila t. l. veselico, pri koji so na občn željo ponovi spored zadnje besede (na Velikonočni ponedeljek.)

Posojilnico sujejo v Šebreljah. V osnovalni odbor izvoljeni so: prečastiti gospod Adolf Harmelj načelnik, župan And. Rejec, podžupan Ivan Rejec, Ivan Lapanje in And. Močnik odborniki.

Igranje po poteh in cestah je prepovedano in vendar dohajajo pritožbe od več strani, da mladina (fantje in dečki) ob nedeljah igra po poteh na kroglo, ali s kameni, ali s krajcarji. Po nekaterih vaseh je ta grda navada uže tako ukoreninjena, da je vasko opominjevanje zastoj. Mimogredoči ljudje morajo se ugibati neotesanim igralcem in zgodilo se je uže mnogokje, da je komu prišla krogla v nogo. Se celó v ozračju se suroveži ne marajo umakniti, ampak oni hočejo, naj voznik konja ustavi ter čaka, da igra končajo. Nekaj tacega se je zgodilo nedavno v nekej vasi naše goriške okolice, a kor voznik ni hotel ustaviti ter je menda zganilo kolo kroglo, kaj store neotesani in predrzni igralci? S kamenjem pozdravijo voz, v katerem se je peljal — dušni pastir bližnje duhovnije! To je uže preveč. Tako daleč pridemo, ako se postava ne izvršuje. Oj župani, kje je krajeva policija? Javne ceste so proste, igralci naj gredó igrati v igrališča, in ne na poti!

Medveda vstrelil je včeraj 12. t. m. ob 1/2 1 pop. g. stražovodja žandarmerije Podmenik pod Mrzavcem. Medved je samec, črne barve, meri do 120 cm. na dolgot, in tehta 102 kg. Dobil je 3 krogle, eno v glavo, eno v stegno i eno v trebuh (vojaške krogle). Talie (t. j. dar v denaru) vdobi, ako kdo samca medveda ustrelil 30 fl. — za samico 40 fl., poleg tega pa še 10 fl. strelilne nagrade.

Vstreljenga medveda so včeraj pripeljali v tukajšni c. k. gozdni vradi; danes je bil radovednemu občinstvu na ogled. Kakor pravijo, namenjen je za naš deželni muzej.

Listnica opravištva: G. Loban Franc učitelj v Lokavcu. Vaša naročnina „Soče“ je plačena do 1. julija t. l.

Poziv.

Telovadno društvo „Sokol“ je za goriške Slovence jako važno. Ono je, s priliko rečeno, vez ali most čez prepad, v kateri so dozdej slovenski mladenci v mestu padali, predno so prešli v svojo možko dobo. Zato nam to društvo nikakor ne sme biti le igrača z rudčo srajco in s peresom za klobukom, ampak bo naj nam prava vadržica telesa in duha, da se v nji okrepijo naši mladenci za svojo prihodnost slovenskemu narodu na korist.

Prvi korak društva je stvorjen; rodoljubje naj zdaj korake pospešuje. Da je društvo mogoče, pokazalo se je že pred enim letom pri prvem občnem zboru in 8. dne t. m. pri drugem. Odvisno je le od gmutne podpore, ker potrebščine telovadnega sokolskega društva so precejšne. Predno začne redno svoje delovanje, priskrbeti si mora potrebno pripravo in društveno obleko. Treba je torej, da mu rodoljubi iz mesta in dežele v obilnem številu pristopijo vsak po svoji zmožnosti, kot telovadci ali podporniki ali pa pokrovitelji; prvi, mestni plačujejo po 40, zunajni po 20 kr. na mesec; drugi 25 kr. na mesec ali po 3 gl. na leto in tretji 25 gl. enkrat za vselej.

Torej rodoljubi slovenski, v mestu in po deželi, do Vas se obrača podpisani odbor, da mu priporočete k boljšemu vspuhu našega „Sokola“ vsak po svoji moči.

ODBOR
goriškega telovadnega društva „Sokol“.

Javna zahvala.

Ni leta, da bi se preblagorodni gospod Andrej Komel plemeniti Sočebčan, c. k. major v pokoju in en ali drugi način ne spomnil solkanske šolske mladine. Tudi zdaj poslaj mi je precejšno svotico v nakup šolskih potrebščin siromašnim šolskim otrokom. Zatorej se tem potom preblagemu g. šolskemu prijatelju in dobrotniku v imenu tukajšnje šolske mladine za nji izkazane dobrote najprisernejše zahvaljujem. Bog mu stoterno povrni!

Solkan, 10. aprila 1888.

TOM. JUŽ, nadučitelj in voditelj.

Franca „čisti hitro in gotovo.“
professor Karl pl. Braun na Dunaji.
Jožefa ne uzrokuje nikakih težav
professor pl. Bamberger na Dunaji.
Grenki „dela bolj uspešno, ko
druge grenke vode.“
Vrelec Professor Leidesdorf na Dunaji.

Zahteva naj se vedno in razločno: **FRANCA JOŽEFA GRENKI VRELEC**. Zaloge povsod. V Gorici: lekar gosp. Cristofoletti, in A. Seppenhofer. Razpošilja se iz **Budapešte**.

